
Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2010:3

Utlandskyrkans representation i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet

---

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2010:34 av Anders Roos m.fl. som föreslår att Kyrkostyrelsen ska utse ytterligare två ledamöter för innevarande mandatperiod i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet och medel att anslås till detta. Utskottet menar att själva sakfrågan är viktig men då Kyrkostyrelsen kommer med en skrivelse med anledning av utredningen *Utlandskyrkan. Struktur och delaktighet* (SKU 2009:1) till 2011 års Kyrkomöte vill man inte föregripa denna utan föreslår avslag för motionen. Beslutet åtföljs av en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:34 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:34 punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2010:34 av Anders Roos m.fl., Utlandskyrkans representation i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att, efter förslag från verksamheterna i utlandskyrkan, utse två ytterligare ledamöter i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet för innevarande mandatperiod.
2. Kyrkomötet beslutar att Kyrkostyrelsen anvisar medel för att täcka kostnaderna för dessa ledamöters deltagande i nämndens verksamhet.

Yttrande från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över reservationen i ärendet i Kr 2010:9y. Yttrandet bifogas som *bilaga 1*.

Bakgrund

Den 27 september 2007 beslöt Kyrkostyrelsen att fastställa direktiven för en utredning om Svenska kyrkan i utlandet. Vid samma tillfälle utsågs även utredningens medlemmar. Slutbetänkandet, *Utlandskyrkan. Struktur och delaktighet* (SKU 2009:1) överlämnades av utredningen till Kyrkostyrelsen den 16 juni 2009. Därefter skickades utredningen ut på remiss till 102 mottagare. Vid remisstidens utgång hade 53 svar inkommit, därefter tillkom ytterligare 11, således sammanlagt 64 svar, vilket är en svarsfrekvens på ca 63 procent (62,74 procent). Av de instanser

som svarade på remissen fanns en stor majoritet, 79 procent, som bejakade det förslag som utredningen presenterar avseende förstärkt demokratisk delaktighet och inflytande, vilket bl.a. betyder rösträtt i kyrkovalen och representation i Kyrkomötet för den som är medlem i Svenska kyrkan men inte folkbokförd i Sverige. 5 procent var emot och 10 procent tog inte någon ställning.

Utredningen om Svenska kyrkan i utlandet anser även att det ur en demokratisk synvinkel är rimligt att representanter från utlandsförsamlingarna får bli representerade i det styrorgan på nationell nivå som bl.a. har till uppgift att främja och fatta beslut om utlandskyrkans verksamhet. I utredningens förslag finns två modeller som förordas och i båda föreslås att Kyrkostyrelsen ska tillsätta ett råd för utlandskyrkan, inte som idag att Kyrkomötet tillsätter en nämnd. Rådet ska, förutom ordförande, bestå av åtta ledamöter varav hälften ska vara nominerade av utlandsförsamlingarna.

Kyrkostyrelsen har under våren 2010 diskuterat remissammanställningen men valt att inte lämnat någon skrivelse till Kyrkomötet 2010. I Kyrkostyrelsens skrivelse 2010:1 *Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2011–2013* meddelas under rubriken *Verksamhet 2.2 Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder* att med anledning av ovan nämnda slutbetänkande (SUK 2009:1) återkommer Kyrkostyrelsen till Kyrkomötet år 2011.

Hur ser det ut idag?

Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet består av nio ledamöter, inklusive ordföranden, samt nio ersättare. Av de ordinarie ledamöterna väljer Kyrkomötet åtta och den nionde är biskopen i Visby stift. Med denna ordning finns det inte någon garanti för att utlandskyrkan blir representerad men det finns sedan 2005 års kyrkomötesbeslut inte något formellt hinder för detta. När Kyrkomötet senast valde nämnd och ersättare överlät en av nomineringsgrupperna sin ersättarplats till en av utlandsförsamlingarnas kyrkoråd som därmed gav möjlighet till en representant från utlandsförsamlingarnas kyrkoråd.

Kyrkomötets tidigare behandling av frågor som avser behandling av demokratiskt inflytande

1998 års SKUT-utredning behandlades i betänkandet *Svenska kyrkan i utlandet – organisation och uppgifter* (SKU 2001:1). I utredningen konstaterades att åtgärder behövde vidtas för att företrädare för utlandskyrkan skulle få del i den demokratiska beslutsprocessen i de beslutande organen i Sverige. Det betonades att utlandskyrkan till sin helhet inte kunde ses som i första hand en angelägenhet för utlandsförsamlingarna utan utlandskyrkan var enligt utredningen en fråga främst för den totala Svenska kyrkan. (I utredningen hänvisades till *Ärkestifts-utredningen*, SKU 1995:9, där önskemål om delaktighet i de beslut som fattas inom Svenska kyrkan påtalades i remissvaren från företrädare för utlandsverksamheten.)

I Kyrkostyrelsens skrivelse till Kyrkomötet 2002, *Tillsyns- och främjandefunktioner för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar* (SKU 2002:7) var man inte främmande för de förslag som utredningen lagt fram men Kyrkostyrelsen gick inte vidare med förslagen om utlandsförsamlingarnas demokratiska representation på den nationella nivån, däremot beslutades vid 2002 års kyrkomöte att Svensk kyrkan i utlandet skulle ges möjlighet att delta i det då förestående valet av biskop i Visby stift. Som en del av det fortsatta utredningsarbetet förelades en promemoria, *Fortsatt reglering av Svenska kyrkan i utlandet*, grundad på de beslut som fattades 2002. Utifrån förslagen i promemorian och insända remissvar utformades en

skrivelse till 2005 års kyrkomöte, *Fortsatt reglering av Svenska kyrkan i utlandet* (KsSkr 2005:7). I skrivelsen lämnade Kyrkostyrelsen förslag på ändringar i kyrkoordningen särskilt avseende den demokratiska organisatoriska strukturen i utlandsförsamlingarna samt representativiteten i förhållande till hemmakyrkan. Detta rörde, bl.a., möjligheten för Domkapitlet i Visby stift att utökas med två nya ledamöter, en präst och en diakon, och som var valbara i en utlandsförsamling.

I Demokratiutredningens delbetänkande, *Välja med förtroende* (SKU 2006:2) föreslås att alla som tillhör Svenska kyrkan och är 16 år ska ha rösträtt till Kyrkomötet, detta oavsett om man är folkbokförd i Sverige eller inte. De som inte är folkbokförda i Sverige ska, enligt delbetänkandet, föras till den valkrets som de senast hade varit folkbokförda i. Betänkandet var ute på remiss men Kyrkostyrelsen valde att inte lämna någon skrivelse om de kyrkliga valen till 2007 års kyrkomöte. Flera av de inkomna motionerna behandlade frågan om kyrkliga val. Organisationsutskottet beredde motionerna och skriver i sitt betänkande O 2007:5 att inskränkt valbarhet, vilket innebar att endast folkbokförda inom ett stift kunde väljas till Kyrkomötet, var ett sätt att behålla sambandet mellan stift och nationell nivå. Utskottet föreslog att val till Kyrkomötet skulle inskränkas till valkretsen och Kyrkomötet beslutade enligt förslaget vilket fick till följd att åter igen miste den som inte var folkbokförda i Sverige men tillhörde Svenska kyrkan sin valbarhet till Kyrkomötet men kan även fortsättningsvis väljas till nämnder, råd och styrelser på nationell nivå.

Utskottets överväganden

Utskottet vill inte föregripa skrivelsen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:34.

I bakgrundstexten redovisas att utredningen *Utlandskyrkan. Struktur och delaktighet* (SKU 2009:1) har överlämnats till Kyrkostyrelsen och att utredningen har skickats ut på remiss. Remissvaren visar en klar viljeriktning i olika delar av Svenska kyrkan då en majoritet (79 %) av de svarande ställer sig positiva till förslaget om förstärkt demokrati, delaktighet och inflytande.

Utskottet ställer sig också positivt till själva sakfrågan i motionen, att det ska finnas representation från utlandsförsamlingarna i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet. Det är befogat att den representationen finns på nationell nivå där besluten om utlandskyrkans verksamhet fattas. Utlandskyrkans arbete är en mycket viktig del av hela Svensk kyrkans arbete. Detta arbete sker utifrån olika premisser i olika utlandsförsamlingar, en del församlingar har bofasta medlemmar, andra har inte det utan verksamheten riktar sig framförallt till människor som befinner sig tillfälligt i församlingen. Oavsett sammanhang så är utlandskyrkan en del av Svenska kyrkan med samma struktur som fungerar såväl ute som hemma.

Utskottet anmodar Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet att snarast överväga en tillfällig lösning fram till att beslut fattas om hela utlandskyrkans verksamhet, som att adjungera två ledamöter från utlandsförsamlingarna. En sådan lösning skulle kunna genomföras till en relativt låg kostnad om närvaron till största delen sker genom IT-kommunikation. Frågan om adjungerande av ledamöter till nämndens sammanträden äger dock nämnden själv.

Utgångspunkten för ekumenikutskottets beslut är att Kyrkostyrelsen kommer med en skrivelse till Kyrkomötet 2011 och utskottet förväntar sig att utlandskyrkans representation kan tillgodoses from 2012.

Ekumenikutskottet anser att man inte ska föregripa skrivelsen från Kyrkostyrelsen om *Utlandskyrkan. Struktur och delaktighet* (SKU 2009:1) som enligt

KsSkr 2010:1 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2011–2013 kommer att lämnas vid Kyrkomötet 2011. Då kommer helheten om en ny organisation att behandlas.

Uppsala den 30 september 2010

På Ekumenikutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Cajsa Sandgren, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Agneta Brendt, Bengt Åke Gustafsson, Evy Annér, Lina Larhult, Hakon Långström, Marija Kogler Johnsson, Inga Alm, Erik Arthur Egervärn, Eva-Maria Munck, Katarina Wedin, Aleksander Radler, Anders Novak, Tomas Jansson, Terence Hongslo.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Göran Karlsson, Solveig Lundström, Ronald Jacobsson, Kristina Lejdström, Gunilla Eldebro, Jenny Delén, Kristina Backe, Ulla Rickardsson, Olof Hasslow, Margit Borgström, Agneta Hyllstam, Kjell Petersson, Jan-Anders Ekelund.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för bifall för motion 2010:34, punkt 1 och 2. Vi föreslår att punkt 1 verkställs enligt nedanstående förslag.

Förslag till ändring av 12 kap. 9 § i kyrkoordningen i reservation till Ekumenikutskottets betänkande 2010:3 *Utlandskyrkans representation i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet*

Föreslagen lydelse

9 a § Utöver de ledamöter som anges i 9 § tredje stycket ska i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet finnas ytterligare två ledamöter och ersättare under tiden 1 juli 2011 – 31 december 2013. Dessa ledamöter och ersättare ska utses av Kyrkostyrelsen. De ska när de utses vara valbara i en utlandsförsamling.

Denna bestämmelse träder i kraft den 1 juli 2011 och upphör att gälla den 31 december 2013.

Uppsala 2010-09-30

Anders Novak, Aleksander Radler, Katarina Wedin, Terence Hongslo, Eva-Maria Munck och Tomas Jansson

Särskild mening

Vi stöder reservationen

Jan-Anders Ekelund, Kjell Petersson, Olof Hasslow, Sofia Rosenqvist och Margit Borgström

---

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2010:9y

Utlandskyrkans representation i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet

---

Till Ekumenikutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över en reservation till Ekumenikutskottets betänkande 2010:3 *Utlandskyrkans representation i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet*.

Ekumenikutskottet har begärt Kyrkorättsutskottets yttrande över en reservation till ovan angivet betänkande. Reservationen är rubricerad som en ändring av 12 kap. 9 § kyrkoordningen men innehåller ett förslag till en ny 12 kap. 9 a §. I första meningen i förslaget till ny bestämmelse står ordet "finns" men det bör stå "finnas". Utskottet noterar att det finns en diskrepans i reservationen mellan datum för ikraftträdande och mandatperioden.

Med beaktande av ovan angivna anmärkningar har Kyrkorättsutskottet ur kyrkorättslig synpunkt inget att erinra mot den föreslagna kyrkoordningstexten.

Uppsala den 1 oktober 2010

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Karin Lindforss, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Jerry Adbo, Vanja Björsson, Jan-Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Kaya Ålander, Inger Persson, Mikael Härdig, Micael Dahlberg, Stig-Göran Fransson, Anders Roos, Anders Linger, Karl-Gunnar Svensson, Vivianne Wetterling och Marie-Helena Dahlberg.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Christina Andersson, Maria Lagerman, Louise Callenberg, Johan Carlsson, Lena Lindström, Thelma Olsson Bylin, Jessica Rytter, Georg Lagerberg, Anna Malmqvist och Hans Weichbrodt.

Biskop Lennart Koskinen har deltagit i utskottets överläggningar.